2014. S72T

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2014

OIDEACHAS SAORÁNACH, SÓISIALTA AGUS POLAITIÚIL

DÉ LUAIN, 9 MEITHEAMH - TRÁTHNÓNA 2.00 – 3.30

Uimhir an Ionaid [ ] Scrúduimhir [ ]

TREORACHA

1. **Déan deimhin de go scríobhann tú do scrúduimhir sa bhosca thuas.**

2. Freagair **gach ceist** i Roinn 1 (18 marc)
   Freagair **trí cheist ar bith** i Roinn 2 (42 marc)
   Freagair **ceist amháin ar bith** i Roinn 3 (20 marc)
   Iomlán (80 marc)

3. **Scríobh do chuid freagraí sna spásanna atá ann dóibh.**

4. **Tabhair an páipéar seo ar ais ag deireadh an scrúdaithe.**

Don Scrúdaitheoir		
	Ceist	**Marc**
Roinn 1	**C1**	
	C2	
	C3	
Roinn 2	**C1**	
	C2	
	C3	
	C4	
Roinn 3	**C1**	
	C2	
	C3	
	C4	
IOMLÁN		
Iomlán na n-iomlán bun leathanaigh		
Bónasmharc as freagairt trí Ghaeilge		
MÓRIOMLÁN a bronnadh má tá bónasmharc don Ghaeilge san áireamh		

ROINN 1

Freagair GACH ceist sa roinn seo.

1. Grianghraif iad seo thíos de cheathrar polaiteoirí ar baill den Chomhaireacht iad faoi láthair, nó ar bhaill den Chomhaireacht iad roimhe seo, i rialtas ns hÉireann.

Sa spás atá ar fáil, meaitseáil tideal gach polaiteora leis an ngrianghraf ceart.

Tideal: An tAire Oideachais agus Scileanna
An Tánaiste, an tAire Gnóthaí Eachtracha
An Taoiseach
An tAire Leanaí agus Gnóthaí Óige

Níl sé ceadaithe aon tideal a úsáid ach AON UAIR AMHÁIN.

 Ainm: Enda Kenny **Teideal:** ______________________	 **Ainm:** Eamon Gilmore **Teideal:** ______________________
 Ainm: Frances Fitzgerald **Teideal:** ______________________	 **Ainm:** Ruairi Quinn **Teideal:** ______________________

(8 marc)

2. Cuir na focail chearta sna spásanna atá ar fáil chun na habairtí seo a leanas a chríochnú. Tá an chéad litir de gach focal curtha ar fáil duit.

(a) Is é M ____________________ D. Ó hU______________________ Uachtarán na hÉireann.

(b) Is iad an Taoiseach, an Tánaiste, na hAirí agus an tArd-Aighne an C ______________.

(c) Is é P__________________ R __________________ Céad-Aire Thuaisceart Éireann.

(d) An coincheap de chuid OSSP a bhaineann le haire a thabhairt don timpeallacht go freagrach ná M ________________.

(e) Is é B _________ K ____ M __________ Ard-Rúnaí na Náisiún Aontaithe.

(f) Feidhmíonn an scéim F ______________ C ___________ agus an scéim Pobal ar Aire mar chomhpháirtíocht idir an pobal áitiúil agus na Gardaí.

(g) Toghann Éire a h-aon FPE déag chuig P_____________ na hE_____________.

(h) Tionóltar an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine in S__________________________.

(8 marc)

3. Cuir tic sa bhosca [ ] taobh leis an bhfreagra ceart ar gach ceist in (a), (b) agus (c) thíos.
Ná cuir tic le níos mó ná freagra AMHÁIN ar gach ceist.

(a) Tar éis reifreann a bhí ann in 2013, beidh Cúirt nua i gcóras dlí na hÉireann. Is é an t-ainm a bheidh air ná

(i)	An Chúirt Leanaí	[ ]	(ii)	An Chúirt Achomhairc	[ ]
(iii)	An Ard-Chúirt	[ ]	(iv)	An Chúirt Uachtarach	[ ]

(b) Is féidir leis an duine seo fianaise a thabhairt faoi rudaí atá ar eolas aige/aici i gcás cúirte:

(i)	Ionchúisitheoir	[ ]	(ii)	Giúiré	[ ]
(iii)	Breitheamh	[ ]	(iv)	Finné	[ ]

(c) Is é a thugtar ar rialacháin a dhéanann údaráis áitiúla ná

(i)	An Dlí Coiteann	[ ]	(ii)	Dlí na hÉireann	[ ]
(iii)	Fodhlíthe	[ ]	(iv)	Dlí na hEorpa	[ ]

(3 mharc)

ROINN 2

Freagair TRÍ cinn ar bith de na ceisteanna uimhrithe 1, 2, 3, 4 thíos.

Tá 14 mharc ag gabháil le gach ceist.

1. SAORÁNACHT DHIGITEACH: PICTIÚIR AR LÍNE

Scrúdaigh *Saoránacht Dhigiteach: Pictiúir Ar Líne* – Póstaer do Roinn 2, Ceist 1, atá priontáilte ar leathanach ar leith (leathanach 1).

Tar éis duit staidéar a dhéanamh ar bpóstaer seo, freagair na ceisteanna thíos.

(a) Cad is ainm don eagraíocht a rinne an póstaer seo?

____

Cad ba chóir duit a dhéanamh chun breis eolais agus acmhainní mar gheall ar an tsaoránacht dhigiteach a fháil?

____

(2 mharc)

(b) Cén fáth ar chóir duit a bheith deas agus gan ach na pictiúir is fearr de do chairde a roinnt le daoine eile?

____

____

Cén chomhairle a thugtar anseo dá dtarraingeodh pictiúr trioblóid ar chara leat?

____

(2 mharc)

(c) Cad a d'fhéadfadh tarlú d'aon rud a phostálann tú ar líne, de réir an phóstaeir seo?

____

____

Nuair a bhíonn tú ag smaoineamh ar phictiúr a phostáil ar líne, céard é triail Mhamó?

____

____

(3 mharc)

(d) Moladh gur chóir go mbeadh ar gach leanbh faoi 16 bliana d'aois pas a fháil i 'dTriail Úsáideora Idirlín' le go dtabharfaí cead dó teacht iomlán a bheith aige ar an idirlíon.

Tabhair argóint **AMHÁIN** ar son an mholta seo agus argóint **AMHÁIN** ina choinne.

Argóint ar a shon:____

____

Argóint ina choinne____

____

(4 mharc)

(e) Fadhb an-tromchúiseach í an chibearbhulaíocht a chuireann isteach ar mhórán daoine óga. Tá sé beartaithe ag **DO SCOILSE** feachtas múscailte feasachta a eagrú faoin bhfadhb seo agus tá sé mar chúram ortsa na bileoga a dhearadh don fheachtas.

Mol sluán do bhileoga an fheachtais.

Sluán: ____

Seachas na bileoga a dháileadh, déan cur síos ar ghníomhaíocht a d'fhéadfadh **DO SCOILSE** a dhéanamh chun an feachtas a chur chun cinn sa phobal áitiúil.

Cur síos ar an nGníomhaíocht:

____

____

____

(3 mharc)

2. NELSON MANDELA - AMLÍNE

Scrúdaigh *NELSON MANDELA - AMLÍNE* do Roinn 2, Ceist 2, atá priontáilte ar leathanach ar leith (leathanach 2).

Tar éis duit staidéar a dhéanamh ar an amlíne seo, freagair na ceisteanna thíos.

(a) Cé a thug an t-ainm 'Nelson' ar Mandela?

____

Cén fáth ar caitheadh Mandela amach as an ollscoil?

____

Cén rud é Sléacht Sharpeville a tharla i 1960?

____

(3 mharc)

(b) Cén fáth ar cuireadh Mandela sa phríosún i 1962?

____

____

Cén fáth a raibh an bhliain 1994 chomh tábhachtach sin don Afraic Theas?

____

____

(2 mharc)

(c) Cén aois a bhí ag Mandela nuair a d'éirigh sé as an saol poiblí?

____

Cén dáta ar a bhfuair Nelson Mandela bás?

____

(2 mharc)

(d) Ba ghníomhaí mór ar son chearta an duine é Nelson Mandela, ach is féidir le gach duine cearta an duine a chur chun cinn.

Ainmnigh gníomhaíocht a d'fhéadfadh **DO RANG OSSP** a dhéanamh chun tacú le cearta an duine agus déan cur síos ar an ngníomhaíocht sin.

Ainm na gníomhaíochta : ____

Cur síos ar an ngníomhaíocht: ____

____

____

(4 mharc)

(e) 'Is é an t-oideachas an uirlis is cumhachtaí is féidir a úsáid chun an domhan a athrú,' a dúirt Nelson Mandela.

An aontaíonn tú leis an ráiteas sin? (Cuir tic le freagra amháin, le do thoil.)

AONTAÍM: ________________ NÍ AONTAÍM: ________________

Mínigh do thuairim.

Míniú: ____

____

____

____

(3 mharc)

3. AN tAONTAS EORPACH (AE)

Scrúdaigh *An tAontas Eorpach (AE)* – Bileog Fíricí do Roinn 2, Ceist 3, atá priontáilte ar leathanach ar leith (leathanach 3).

Tar éis duit staidéar a dhéanamh ar an mbileog fíricí seo, freagair na ceisteanna thíos.

(a) Cé mhéad tír agus duine ata san Aontas Eorpach anois?

Tíortha: ____________________ Daoine: ____________________

Cén rud a bhfuil bratach an Aontais Eorpaigh ina siombail air?

____

Cad as ar tógadh an fonn a ghabhann le haintiún na hEorpa?

____

(3 mharc)

(b) Céard é mana an Aontais Eorpaigh?

____

Cén fáth a ndéantar Lá na hEorpa a cheiliúradh ar 9 Bealtaine?

____

____

(2 mharc)

(c) Cén fáth a ndearnadh cinneadh eagraíocht phobail Eorpach a bhunú tar éis an Dara Cogadh Domhanda, de réir na bileoige fíricí?

____

____

Ainmnigh **DHA** acmhainn a chomhthiomsaigh na tíortha nuair a thosaigh siad ag comhoibriú lena chéile?

1. ______________________________ 2. ______________________________

(2 mharc)

(d) Gach cúig bliana bíonn toghchán san Aontas Eorpach chun baill de Pharlaimint na hEorpa a thoghadh. Tabhair **DHÁ** chúis a bhfuil sé tábhachtach go n-oibreodh na tíortha san AE le chéile.

Cúis 1: ______________________________

____

Cúis 2: ______________________________

____

(4 mharc)

(e) Tá sé de cheart ag saoránaigh vóta a chaitheamh i dToghcháin na hEorpa, rud a thugann deis dóibh tionchar a bheith acu ar comhdhéanamh na parlaiminte agus ar na cinntí a dhéanann sí. Uaireanta milleann daoine a vóta d'aon turas i dtoghchán.

Tabhair cúis **AMHÁIN** a ndéanfadh duine sin.

Cúis amháin: ______________________________

____

Cad é an difríocht idir vóta a mhilleadh agus gan vóta a chaitheamh in aon chor?

____

____

____

(3 mharc)

4. **WWF: UCHTAIGH TÍOGAR**

Scrúdaigh *WWF: Uchtaigh Tíogar* – Leathanach Gréasáin do Roinn 2, Ceist 4, atá priontáilte ar leathanach ar leith (leathanach 4).

Tar éis duit staidéar a dhéanamh ar an leathanach gréasáin seo, freagair na ceisteanna thíos.

(a) Cé mhéad tíogar fiáin a mheastar atá ann inniu, de réir an tsuímh ghréasáin?

____

Ainmnigh **DHÁ** earra a bhíonn san áireamh i do phaca uchtaithe tíogair?

(i) ____________________ (ii) ____________________

(2 mharc)

(b) Ainmnigh slí **AMHÁIN** a gcabhraíonn do chuid airgid leis na tíogair.

____

____

Cé mhéad fospeiceas tíogair atá díothaithe anois?

____

(2 mharc)

(c) Leagtar béim sa leathanach gréasáin ar roinnt rudaí atá ag bagairt ar thíogair.
Ainmnigh **TRÍ** cinn díobh.

Bagairt 1:____________________________________

____

Bagairt 2:____________________________________

____

Bagairt 3:____________________________________

____

(3 mharc)

(d) Tá mórán zúnna anois ag iarraidh póir áirithe ainmnithe a shábháil ón ndíothú.
Seachas an obair seo, tabhair argóint **AMHÁIN** eile ar son ainmhithe a choimeád i zú, agus argóint **AMHÁIN** ina choinne.

Ar son zúnna: ____

____

I gcoinne zúnna: ____

____

(4 mharc)

(e) Is cuid ríthábhachtach dár dtimpeallacht iad na farraigí, na foraoisí, an ithir, an t-atmaisféar. Má scriosaimid aon chuid díobh sin, déanaimid dochar dúinn féin. Tá sé chomh simplí sin.
*Curtha in oiriúint ó Jay Woodman (*http://www.goodreads.com/quotes/859784)

Tabhair sampla **AMHÁIN** den dochar is féidir le daoine a dhéanamh don timpeallacht.

____

____

Ainmnigh agus déan cur síos ar ghníomhaíocht a d'fhéadfadh an dochar sin a chur ar ceal.

____

____

____

(4 mharc)

ROINN 3
Freagair CEANN AMHÁIN de na ceisteanna 1, 2, 3, 4 thíos.
Tá 20 marc ag gabháil le gach ceist.

Má tá breis páipéir uait chun an cheist seo a fhreagairt,
iarr ar Fheitheoir an Scrúdaithe é, le do thoil.

1. Sábháilteacht ar na Bóithre

Tá do rang tar éis staidéar a dhéanamh ar choincheap an dlí in Éirinn agus anois teastaíonn uaibh béim a leagan ar cheisteanna a bhaineann le sábháilteacht ar na bóithre. Tá sé beartaithe agaibh Tionscadal Gníomhaíochta a dhéanamh ar an ábhar seo.

a) Ainmnigh ceist **AMHÁIN** a bhaineann le sábháilteacht ar na bóithre ar mhaith leat díriú uirthi. Mínigh go mionsonrach an Tionscadal Gníomhaíochta a dhéanfadh do rang chun béim a leagan ar an gceist seo. Cuir in iúl cén ról/cúram a roghnófá duit féin sa Tionscadal Gníomhaíochta seo. (6 mharc)

b) Scríobh litir chuig Príomhoide do scoile ag lorg ceada an Tionscadal Gníomhaíochta a dhéanamh. Déan cinnte de go dtugann tú **DHÁ** chúis a dteastaíonn uait an Tionscadal Gníomhaíochta seo a dhéanamh agus mínigh cén rud a bhfuil súil agaibh é a bhaint amach. (6 mharc)

c) Ainmnigh **CEITHRE** choiste nó fhoireann a bheidh ag teastáil chun an Tionscadal Gníomhaíochta a dhéanamh agus déan cur síos mionsonrach ar an obair a bheidh le déanamh ag gach ceann acu. (8 marc)

2. Toghcháin na gComhairlí Áitiúla

Samhlaigh go bhfuil tú sean go leor le seasamh mar iarrthóir neamhspleách sna Toghcháin Áitiúla in Éirinn agus go bhfuil d'fheachtas toghchánaíochta á phleanáil agat.

a) Liostaigh **SÉ** ghníomhaíocht a d'fhéadfá a dhéanamh chun go gcuirfeadh daoine eolas ort agus chun go mbeadh a fhios acu go bhfuil tú ag seasamh sa toghchán, agus mínigh go hachomair iad. (6 mharc)

b) Dear an póstaer a chuirfeá suas sa cheantar áitiúil mar chuid den fheachtas.
Ba chóir go **SPREAGFADH** an póstaer seo daoine le vótáil ar do shon.

(Tá leathanach bán i gcúl an fhreagarleabhair seo don phóstaer.) (6 mharc)

c) Ainmnigh ceist **AMHÁIN** a cheapann tú atá tábhachtach i do cheantar áitiúil, mínigh an cheist agus an tábhacht atá léi. Déan cur síos ar an rud ba mhaith leatsa a dhéanamh faoi. (8 marc)

3. Feirm Ghaoithe

Tá do rang OSSP tar éis staidéar a dhéanamh ar choincheap na forbartha. D'fhoghlaim tú gur féidir leis an bhforbairt pobail a dheighilt. Tá plean ann feirm ghaoithe nua a thógáil i do cheantar áitiúil agus níl an pobal ar aon tuairim faoi.

a) Luaigh go soiléir do thuairim féin faoi fheirmeacha gaoithe – is féidir leat a bheith ar son na forbartha seo nó ina coinne. Tabhair **DHÁ** chúis a bhfuil an tuairim sin agat. (6 mharc)

b) Tá sé beartaithe ag do rang OSSP cruinniú poiblí a eagrú chun deis a thabhairt do mhuintir na háite a dtuairimí ar fheirmeacha gaoithe a chur in iúl. Déan cur síos ar **SHÉ** chéim a thabharfaidh tú chun an cruinniú seo a eagrú. (6 mharc)

c) Teastaíonn uait go gclúdódh an raidió agus an nuachtán áitiúil an ócáid seo. Scríobh r-phost chucu ag tabhairt cuireadh dóibh a bheith ann. Bíodh **TRÍ** chúis ann a bhfuil sé tábhachtach go mbeidís i láthair. (8 marc)

4. Codladh thar Oíche ar Scoil ar son Focus Ireland

Is eagraíocht é Focus Ireland a chabhraíonn leis na mílte duine gan dídean ar fud na hÉireann. Tá sé beartaithe ag do rang OSSP codladh urraithe thar oíche a eagrú ar scoil chun airgead a bhailiú do Focus Ireland.

a) Iarradh ort taighde a dhéanamh ar obair Focus Ireland mar chuid den tionscadal seo. Ainmnigh agus mínigh **TRÍ** mhodh difriúla taighde a mbainfeá úsáid astu chun eolas a bhailiú faoi Focus Ireland. (6 mharc)

b) Dear an póstaer a d'úsáidfeadh do rang chun mic léinn sa scoil a **SPREAGADH** le páirt a ghlacadh sa chodladh thar oíche seo. Caithfidh **TRÍ** bhlúire eolais mar gheall ar an gcodladh thar oíche a bheith ar an bpóstaer seo.

(Tá leathanach bán i gcúl an fhreagarleabhair seo don phóstaer.)

(6 mharc)

c) Shocraigh do rang cuireadh a thabhairt d'ionadaí ó Focus Ireland teacht chun na scoile go mbronnfaidh sibh seic dó/di don airgead atá bailithe ag do rang. Déan cur síos ar **CHEITHRE** thasc a bheadh ar do rang a dhéanamh chun an bronnadh seo a eagrú. (8 marc)

Cuir tic [✓] leis an gceist as Roinn 3 atá tú a fhreagairt, le do thoil.

C. 1 ☐ **C. 2** ☐ **C. 3** ☐ **C. 4** ☐

Chun an cheist ar an bPÓSTAER [*C2 (b) nó C4 (b)*] i Roinn 3 amháin a fhreagairt.